

Planprogram Kommuneplanens arealdel Fjord kommune

FASTSATT PLANPROGRAM JUNI 2024

Fjord
kommune

PIR2

PLANPROGRAM

PROSJEKT	Kommuneplanens arealdel KPA 2024-2040 - planID 202302
OPPDRAUGSGIVER	Fjord kommune
PROSJEKTLIAR	Martin Flatmo Hove
DATO	3.4.2024, 12.6.2024 rev. etter høring

SAMMENDRAG

Hensikten med planarbeidet er å lage en ny kommuneplanens arealdel som dekker hele Fjord kommune etter sammenslåing av Stordal og Norddal kommuner i 2020. Kommunestyret vedtok å starte opp planarbeidet for kommuneplanens arealdel i sitt møte 8.2.2024, i sak KS- 010/24.

Ett tema som er særlig avgjørende i planarbeidet er, å så langt som råd, avklare naturfare for eksisterende og nye byggeområder både til bustad og næring. Det er særlig fareområder for skred og for kvikkleire som ønskes avklart.

Planprogrammet er laget av intern prosjektgruppe bestående av kommunedirektør, kommunalsjef, leder av plan- og miljø, kommuneplanlegger og seniorrådgiver plan/utvikling. PIR2 AS er leid inn som plankonsulent.

Hovedproblemstillinger i planarbeidet for ny arealdel er å få en avbalansert arealdelbruk som tar utgangspunktet i bærekraftig sameksistens av bolig-, næring-, jordbruk- og friluftsareal, aktiv utvikling av sentrumsområder i tettsteder, tilpassing til demografiske endringer og eldrebølge, samtidig med forsvarlig arealforvaltning med hensyn til naturfare, klimaendringer, bevaring av natur-, kultur- og verdsarvområde i kommunen.

Framdrift: Planprogrammet var på høring i april-mai 2024, samtidig som det ble varslet oppstart av planarbeidet med kommuneplanens arealdel. Innspill til planprogrammet er oppsummert i eget dokument, og relevante innspill er innarbeidet i dette dokumentet. Det er en målsetting å ha et første utkast til planforslag for arealdelen klart rundt årsskifte 2024/25.

Medvirkning: I oppstartsvarsel for kommuneplanens arealdel er det bedt om innspill til ny/endret arealbruk i kommunen. Det kom inn ca. 40 innspill, som er presentert i tabell og på kart. Innspillene vil bli vurdert og behandlet som del av planarbeidet med KPA.

Prinsipper for medvirkning som ble brukt i planprosessen for kommuneplanens samfunnsdel og beskrevet i planstrategien 2021, vil benyttes også i planprosessen for arealdelen. Det legges opp til bruk av både digitale og fysiske metoder for å involvere innbyggere, og regionale myndigheter vil være sentrale samarbeidsparter gjennom hele planprosessen.

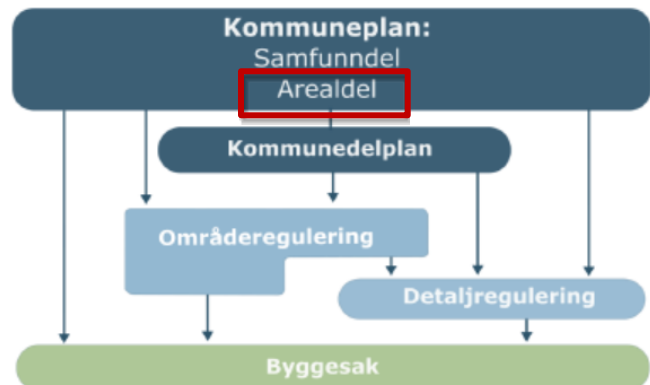
INNHOLDSFORTEGNELSE

1	Hva er kommuneplanens arealdel og hva er et planprogram.....	4
1.1	Hva er kommuneplanens arealdel?	4
1.2	Hva er et planprogram?	4
1.3	Slik kan du delta i planarbeidet og påvirke hvordan arealene i kommunen kan brukes	4
1.4	Hva skjer med innspillene dine?	4
2	Om planarbeidet og planprosessen	5
2.1	Formål og mandat for arbeidet med kommuneplanens arealdel	5
2.2	Milepæler i planprosessen	5
2.3	Framdriftsplan	6
2.4	Organisering av planarbeidet med kommuneplanens arealdel	7
3	Hovedtema i revidering av kommuneplanens arealdel – revisjonstema	7
3.1	Prinsipper for arealutvikling	7
3.1	Planbestemmelser	8
3.2	Hensynssoner - fareområder	8
3.3	Hensynssoner - verneområder	8
3.4	Bebyggelse og anlegg (pbl § 11.7. 1.)	9
3.5	Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur (pbl § 11.7. 2.)	10
3.6	Grønnstruktur (pbl § 11.7. 3.)	10
3.7	LNFR-områder; jord- og skogbruk, naturområder, friluftsområder og reindrift (pbl § 11.7. 5.)	10
3.8	Bruk og vern av sjø og vassdrag, med tilhørende strandsone (pbl § 11.7. 6.)	11
4	Føringer og forutsetninger	11
4.1	FNs bærekraftsmål	11
4.2	Statlige og regionale føringer	11
4.3	Kommunale planer med relevans og føringer for kommuneplanens arealdel	12
4.4	Føringer fra kommuneplanens samfunnsdel til arealdelen	12
4.5	Liabygda	12
5	Kunnskapsgrunnlag for planarbeidet, inkl. behovsanalyse	13
5.1	Status og utviklingstrekk – behovsanalyse	13
5.2	Gjennomgang av gjeldende arealplaner	13
5.3	Arealregnskap og arealreserve	14
5.4	Registrering av barnetråkk (og Folketråkk)	15
6	Utredningsprogram	15
6.1	Ulike utredninger og grensesnitt mellom utredninger	15
6.2	Konsekvensutredning (KU)	16
6.3	Risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse)	17
6.4	Andre tema	19
6.5	Flere alternativ for enkelte områder	19
7	Kommunikasjon, involvering og medvirkning	19
7.1	Tidligere medvirkning i forbindelse med kommuneplanarbeidet	20
8	Arealinnspill -	20
8.1	Krav til arealinnspill	20
8.2	Vurdering av innsendte arealinnspill	21
	Kilder (ikke uttømmende liste)	22
	Plan- og bygningsloven	22
	Nasjonale føringer og veiledere relevant for kommuneplanens arealdel:	22
	Regionale føringer og kunnskapsgrunnlag	22
	Fjord kommune, overordna planer og arealplaner:	22

1 Hva er kommuneplanens arealdel og hva er et planprogram

1.1 Hva er kommuneplanens arealdel?

Kommuneplanens arealdel er en overordnet og langsiktig plan som bestemmer hva arealene i kommunen skal brukes til. Planen bestemmer hvilke områder som kan bygges ut, og hvor det ikke skal bygges, og områder med viktige hensyn; fare eller særskilte verdier. Planen inneholder bestemmelser om prinsipper, rammer og betingelser for den mer detaljerte planleggingen som skjer i etterkant av vedtak av arealdelen. Arealdelen er rettslig bindende, som betyr at det ikke kan settes i gang utbygging som er i strid med planen.

1.2 Hva er et planprogram?

Planprogrammet er en 'plan for planen', dvs. fortelle hvordan kommunen skal jobbe for å lage en ny kommuneplanens arealdel. Plan- og bygningslovens § 4-1 første og andre ledd sier at det skal lages planprogram for kommuneplanens arealdel, for å klargjøre rammer, utfordringer og mål for planarbeidet:

«Planprogrammet skal gjøre rede for formålet med planarbeidet, planprosessen med frister og deltakere, opplegget for medvirkning, spesielt i forhold til grupper som antas å bli særlig berørt, hvilke alternativer som vil bli vurdert og behovet for utredninger.»

Planprogrammet skal inneholde et eget utredningsprogram. Dette skal vise hvilke utredninger som må gjøres for å kunne beskrive virkninger planen kan ha for miljø og samfunn, se kapittel 6.

1.3 Slik kan du delta i planarbeidet og påvirke hvordan arealene i kommunen kan brukes

Arbeid med planprogrammet er første fase i planarbeidet for å lage ny kommuneplanens arealdel KPA. I denne fasen kan innbyggerne påvirke arealbruken, gjennom å sende innspill til ny/endret arealbruk på konkrete steder i kommunen. Frist for å komme med innspill til planprogrammet og sende innspill til endret arealbruk, var mandag 27. mai 2024.

1.4 Hva skjer med innspillene dine?

Alle innspillene til planprogrammet er vurdert, og så langt det er hensiktsmessig, innarbeidet i dette planprogrammet. Innspill til planprogrammet er oppsummert i eget dokument.

Alle innspill til nye/endret bruk av arealer er vist i tabell og på kart. Det er kommet inn ca. 40 arealinnspill. Innspillene vil bli vurdert og behandlet som del av planarbeidet med KPA. De gis en vurdering ut fra gitte kriterier, og en begrunnelse for hvorfor innspillet er tatt med eller ikke, ut fra en helhetlig vurdering av hva som er riktig arealbruk.

Innspill til selve planarbeidet skjer i flere faser. Se mer om faser, milepæler og involvering i kap. 2.2 og 7.

2 Om planarbeidet og planprosessen

2.1 Formål og mandat for arbeidet med kommuneplanens arealdel

I kommuneplanens samfunnsdel (samfunnsdelen) for Fjord kommune, vedtatt 10.2.2022, er det forutsatt at det skal lages en kommuneplanens arealdel (arealdelen). Kommunestyret vedtok å starte opp planarbeidet for kommuneplanens arealdel i sitt møte 8.2.2024. KS- 010/24 Vedtak:

1. Fjord kommunestyre støttar vurderingane som er lagt fram knytt til oppstart og organisering av arbeidet og ber Kommunedirektøren iverksette planarbeidet så snart som råd.

2. Kommunestyret understreker også at ein ønskjer å gå så langt som råd når det gjeld å avklare naturfare for eksisterande og nye byggeområder både til bustad og næring.

Protokolltilførsel frå barne og unge sin representant Dagrún A. Vikesland vedteke i formannskapsmøtet 25.01.24: Barnerepresentanten ber om at ein ved oppstart av arbeidet lagar ein konkret plan for barn og unge sin medverknad. Planen må gjerne involvere systematisk bruk av Barnetråkk ved alle skulane.

I saksframlegget til saken beskrives planen slik:

Kommuneplanen sin arealdel er ein vesentleg del av kommunen sitt langsiktige og styrande planverk. Den skal vise samanheng mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk, og styrer arealbruk for heile kommunen på eit overordna nivå, men har også direkte innverknad på kva tiltak kan gjennomførast og kva planar som kan igangsetjast, t.d. gjennom styring av politikk knytt til jordvern. Den fastlegg med bindande verknad den framtidige bruken av dei forskjellige areala (jf. pbl §11-6) og gir grunnlag for å utarbeide meir detaljerte planar for enkeltområder og for avgjerder i enkeltsaker.

I regjeringens veiledning for kommuneplanens arealdel kan vi lese:

Arbeidet med kommuneplanens arealdel skal ta utgangspunkt i vedtatt planstrategi, og vil henge sammen med det plangrunnlaget kommunen har fra før. Arealdelen skal bygge på samfunnsdelen og følge opp mål og strategier som er vedtatt der. Denne koblingen er viktig for å sikre at den langsiktige arealpolitikken blir sett i sammenheng med utviklingen på andre områder i samfunnet. Kilde: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/kommuneplanens-arealdel/id2904677/?ch=2>

Fra Fjord kommune sin Planstrategi s. 11, kap. 5.1 (vedtatt 4.2.2021)

Kommuneplanen sin arealdel er utdatert for fleire delar av kommunen, og ein opplever at det er ei hindring for å få på plass nye tiltak, og for å styre samfunnsutviklinga gjennom planfaglege avklaringar, tilrettelegging for utvikling og kontrollfunksjon for å hindre uheldig utvikling. Med bakgrunn i Fjord kommune sin ambisjon om å vere framoverlent er det essensielt å legge til rette for framtidig samfunns- og næringsutvikling gjennom å prioritere ei komplett rullering av kommuneplanen sin arealdel for heile kommunen. Dette er ein ressurs- og tidkrevjande prosess, men er naudsynt for å møte framtida gjennom t.d. å få inn nye utbyggingsareal for bustad, industri og anna nærings og rekreasjonsareal.

Eit viktig resultat av arbeidet vil vere å gjere samfunnsmessige avklaringar knytt til m.a. skredforårsaka flodbølge som gjer at lokalsamfunnet kan utvikle seg. Kommunen legg opp til parallelt arbeid med fleire areal- og temaplanar samtidig som samfunnsdelen kjem på plass. Det verte difor viktig å samordne planane slik at overordna strategiar og mål verte forankra i samfunnsplanen.

2.2 Milepæler i planprosessen

Det er flere faser i planprosessen for kommuneplanens arealdel.

Hovedfasene i arbeidet med planforslag og endelig plan er tenkt å være som følger:

(kilde: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/kommuneplanens-arealdel/id2904677/?ch=4>)

1. Oppstartfasen - **Planprogram**

- Utarbeiding av forslag til planprogram
- Dialog med statlige og regionale myndigheter i regionalt planforum.
- Varsel om planoppstart og kunngjøring.
- Høring og offentlig ettersyn av forslag til planprogram - innspillperiode
- Vedtak om fastsetting av planprogram

2. Utredninger og planløsninger

- Kunnskapsgrunnlag
- Utredninger
- Utvikle planløsninger og ev. alternativer
- Samråd og medvirkning.

3. Utarbeiding av planforslag

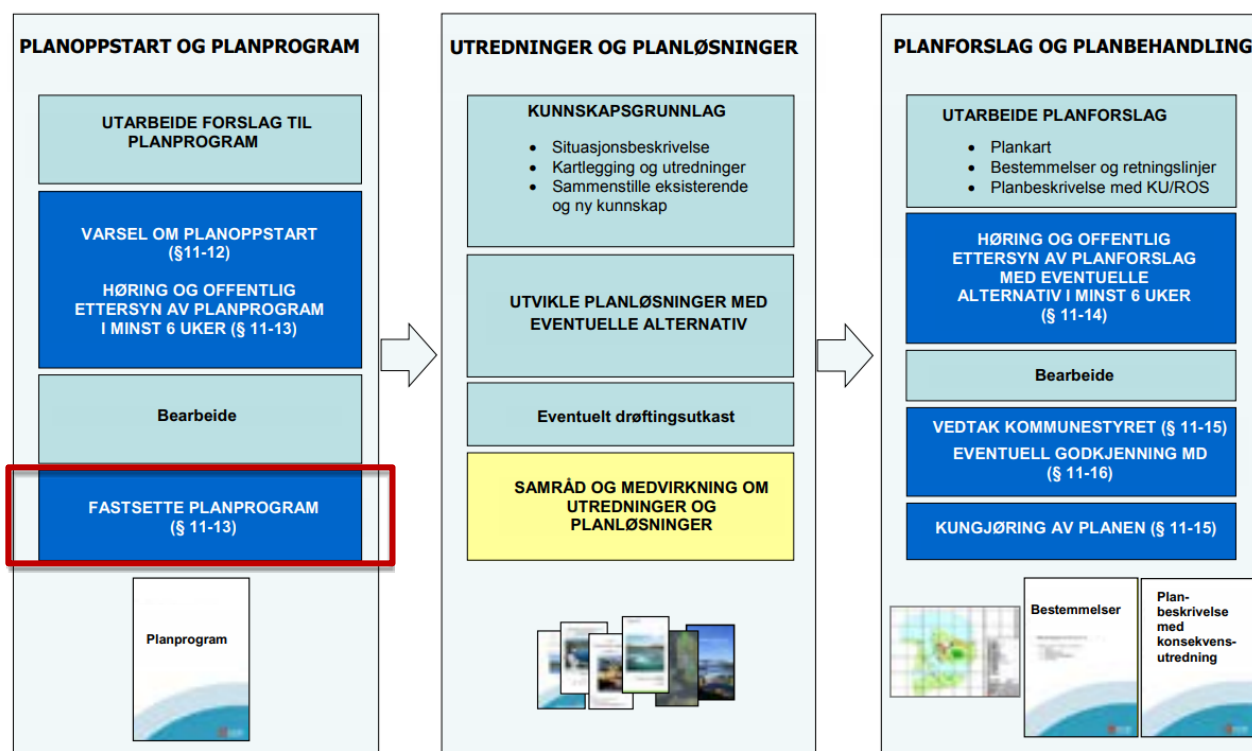
- Plankart.
- Bestemmelser og retningslinjer.
- Planbeskrivelse.
- Konsekvensutredning.
- ROS-analyse.

4. **Planforslag** - høring og offentlig ettersyn – innspillperiode

5. Behandling av innspill og ev. innsigelse

6. Sluttbehandling

- Endring av planforslaget på grunnlag av merknader og innsigelser.
- Eventuelt nytt offentlig ettersyn.
- Vedtak av planen med kunngjøring.

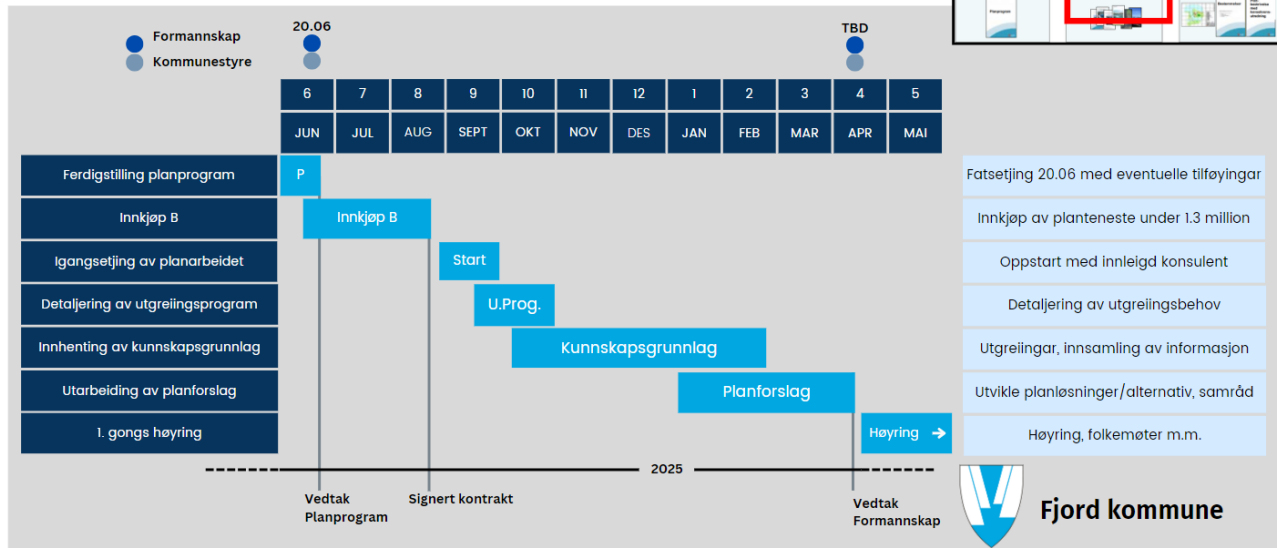
Figur 1. Planprosessen for kommuneplanens arealdel med planoppstart og planprogram som første trinn. §-henvisninger til plan- og bygningsloven. Kilde: Veileder Konsekvensutredning Kommuneplanens arealdel, utgitt av Miljøverndepartementet, 2012.

2.3 Framdriftsplan

Fjord kommune har laget en skisse for framdrift, med mål om å få fastsatt planprogrammet i juni 2024.

Kommunen har besluttet at det er behov for konsulenthjelp i videre arbeid med å utarbeide ny arealdel, og konsulent må innhentes gjennom offentlig anskaffelse. Det er et ønske å få sendt ut forespørsel til aktuelle rådgivere før sommeren 2024, slik at arbeidet kan komme i gang tidlig på høsten 2024.

Tidslinje frå fastsetjing av planprogram til 1. gongs høyring

Figur 2. Fjord kommunes utkast til tidslinje framdrift i planprosessen for revidering av kommuneplanens arealdel fram til 1. gongs behandling.

2.4 Organisering av planarbeidet med kommuneplanens arealdel

Prosjektet er planlagt organisert med en arbeidsgruppe bestående av flere interne fagpersoner som er med i det daglige arbeidet med utarbeiding av planen sammen med innleide plankonsulenter. Styringsgruppe for arbeidet er Formannskapet i Fjord kommune.

Referansegrupper kan bli aktuelt, og vil ha som formål å gi tilbakemelding i form av råd, innspill til arbeidet. Aktører som har innsikt og interesser i relevante tema blir invitert til å bidra ved behov.

3 Hovedtema i revidering av kommuneplanens arealdel – revisjonstema

Kommuneplanens samfunnsdel (samfunnsdelen) gir flere føringer for arbeidet med kommuneplanens arealdel (arealdelen). Konkrete tema er nevnt i måldelen av samfunnsdelen, der det er egne punkt som heter «føringer for arealdelen». Alle punkt derfra er vurdert, og innarbeidet i dette kapittelet og i kap. 6 Utredningsprogram. Under er tema fra samfunnsdelen og andre føringer eller relevante tema beskrevet i avsnitt for bestemmelser, hensynssoner og for hvert arealformål.

3.1 Prinsipper for arealutvikling

I ny planstrategi for Fjord kommune 2024-2027 som er på høyring juni 2024, er en av de prioriterte oppgavene å lage en arealstrategi. Det er en målsetting å fastsette en arealstrategi i tidlig fase av arbeidet med kommuneplanens arealdel. Arealstrategien vil ta utgangspunkt i relevante bærekraftsmål og følge opp nasjonale og vesentlige regionale interesser, nevnt i dette planprogrammet, og som er relevant for Fjord kommune. Den vil angi langsiktige utviklingsretninger i kommunen og områder for særlig utvikling og vern, for å ivareta de arealhensynene som er nevnt i plan- og bygningslovens. § 3–1. Arealstrategien skal vise kommunens valg og prioriteringer innenfor egne økonomiske, sosiale og ressurs- og miljømessige forutsetninger, og være til hjelp ved vurdering av endringer i arealbruk.

Allerede kjent og relevant tematikk som vil inngå i arealstrategien er tema som naturfare, **sentrumsutvikling** og fortetting i bygdesentrene, inkludert tilrettelegging for tilpassede boliger. I bygdesentrene vil dyrka/dyrkbar mark måtte kunne vike til fordel for tilpassede boliger (kommunale/private boliger for mennesker med stort omsorgsbehov). I tillegg er det aktuelt å nevne behov for tilpasning av arealbruken til demografisk utvikling i kommunen med flere eldre over tid. Det er også vesentlig å utarbeide arealstrategi som gjelder klimatilpasning og reduksjon av klimagassutslipp. Det kan oppstå behov for endring eller utarbeiding av flere prinsipper for arealbruk i løpet av planprosessen.

3.1 Planbestemmelser

Utbyggingsavtaler

Plan- og bygningsloven § 17 Utbyggingsavtaler, åpner for å fordele ansvar og kostnader for nødvendig infrastruktur, mellom private og offentlige aktører.

«Slike tiltak må stå i rimelig forhold til utbyggingens art og omfang og kommunens bidrag til gjennomføringen av planen og forpliktelser etter avtalen. Kostnadene som belastes utbygger eller grunneier til tiltaket, må stå i forhold til den belastning den aktuelle utbygging påfører kommunen.»

Utbyggingsavtaler skal ha grunnlag i vedtak i kommunestyret, og dette tenkes løst med en planbestemmelse i kommuneplanens arealdel. Her vil det foreslås en paragraf som angir i hvilke tilfeller utbyggingsavtale kan benyttes, og som synliggjør kommunens forventninger til avtalen.

I kommuneplanens samfunnsdel nevnes to relevante forhold som kan sikres i utbyggingsavtaler:

- å stille krav til og sikre opparbeidelse av gang- og sykkelveg (trafikksikkerhetstiltak)
- å stille krav om å gjøre klimatilpasninger som å håndtere overflatevann og øke kapasitet i ledningsnett/ overvannsledninger

Fellesbestemmelser

I kommuneplanens samfunnsdel foreslås det å lage bestemmelser som sikrer at barn og unges interesser blir tatt hensyn til, og innarbeidet i nye reguleringsplaner og byggeprosjekt. Utforming av bestemmelsene må vurderes i planarbeidet, og må tilpasses slik at hensyn og tiltak kan variere fra prosjekt til prosjekt.

3.2 Hensynssoner - fareområder

Naturfare

Naturgitte forhold i kommunen, med bratte fjellsider som kan forårsake rasfare, og marin leire i grunnen der det tidligere har vært havbunn, gjør at det er behov for å legge inn faresoner. Flodbølge på grunn av fjellskred i fjorden påvirker så godt som alle bygdesentrene i kommunen. Det er en målsetting å få avgrenset faresonene gjennom utredningsarbeid som del av planarbeidet, jf. utredningsprogrammet kap.6. Statsforvalteren og NVE er viktige samarbeidspartnere i arbeid med disse temaene.

Når det gjelder fareområde på grunn av fjellskred og flodbølge som følge av denne, kan bestemmelser i TEK 17, Kapittel 7 Sikkerhet mot naturpåkjenninger; § 7-4. Unntaksbestemmelse for utbygging i områder med fare for fjellskred og flodbølge som følge av fjellskred, være relevant å vurdere ift. å avgrense fareområdet.

3.3 Hensynssoner - verneområder

Naturmangfold og kulturmiljø

Nye utbyggingsområder kan påvirke naturmangfold og kulturmiljø. Potensielle konflikter med naturmangfold kan oppstå ved utbygging av fritidsboliger, men også ved etablering av turveger, driftsveger, nydyrking eller ved ønske om kommersielt uttak av skog/trevirke. Konflikter med kulturmiljø kan oppstå i

tettsteder og bygder med kulturminner/ SEFRAK-bygg (bygg med verneverdi) når det utbygging skal skje gjennom fortetting, og nybygg kan bryter med kulturmiljøet.

Det er allerede kartlagt en del områder med høy verdi for naturmangfold og/eller geologisk mangfold, og verdensarvområdet for fjordlandskapet har sin avgrensning. Nye byggeområder som berører slike områder, eller som berører natur- og landskapsområder som ikke er kartlagt, må vurderes særskilt, for å sikre at ikke uerstattelige verdier går tapt. Fra nasjonalt hold er det satt særlig fokus på naturtyper som gammel-/naturskog og myrområder. Kantsoner langs vassdrag er også relevant å sikre i plan.

Skogsområder kan i tillegg til å ha en naturverdi, også ha skjermingseffekt for å redusere skadeomfang av ras i bratt terreng, og må ses i sammenheng med fare- og aktsomhetsområder for naturfare. Dette kan sikres gjennom kunnskap om hvilke områder dette gjelder, og så regulere hogst/skjøtsel og sikre hensyn gjennom felles retningslinjer eller bestemmelser.

Ett eksempel på en hensynssone/natur som må vurderes særskilt, er avgrensning av hensynssonen ved stølsområdene Langsætrane i Nørdalen, som kan ha fått misvisende eller 'feil' hensyn i gjeldende arealplan.

Fjord kommune er en stolt verdensarvkommune. I arealdelen kan det vurderes om grensen for verdensarvområdet er riktig plassert ift. intensjonene i vernebestemmelsene, og om det er flere kulturmiljø (nevnt i kulturminneplanen) som har så stor verdi at de må få særlig vern med hensynssone. Vurderingene må skje i samarbeid med relevante kulturvernmyndigheter.

Verna vassdrag

Verna vassdrag og kantsoner langs vassdrag kan vurderes å vises med hensynssone. Det må i så fall gjøres en differensiering i sonene i ulike områder, slik at sonene også tilpasses inntilliggende arealbruk. Det må vurderes ulike soner i områder med LNFR og i byggeområder.

Drikkevann

Kommunen har både kommunale og private vannverk, og tilgang til rent vann og drikkevann er viktig for kommunal beredskap og folkehelse. Det er en målsetting i planarbeidet å få bedre oversikt over de private drikkevannskildene, og å synliggjøre disse med hensynssoner for å sikre vannkilder og unngå tiltak som kan forringe eller forurense disse.

3.4 Bebyggelse og anlegg (pbl § 11.7. 1.)

Generelt

I arbeidet med å velge arealformål for ulike byggeområder er det en målsetting å gi forutsigbarhet for utviklingen, uten å legge for sterke føringer for en framtidig utvikling, på grunn av uforutsigbare endringer i nasjonale og internasjonale trender og hendelser. Det må jobbes strategisk med valg av arealformål som kan gi tilstrekkelig fleksibilitet for utvikling, og i størst mulig grad unngå dagens dispensasjonspraksis.

Det er lav utnyttelsesgrad i flere eksisterende byggeområder, både for bolig, næring og fritidsbebyggelse (hytteområder). Det må vurderes å øke utnyttelsesgraden, med hensiktsmessige og gjennomførbare virkemidler, for å unngå å ta i bruk natur- og landbruksområder.

Sentrumsformål

I samfunnsdelen er tema/funksjoner som møteplasser og frivillighet vektlagt, uten at det er konkretisert fysiske tiltak. Det må vurderes om avgrensning av sentrumsformål i tettstedene, og med konkrete funksjonsbestemmelser i tilknytning til arealformålet kan bidra til økt attraktivitet i bygdesentrene.

For bolig og næring skal utbygging skje i tilknytning til tettstedene, enten ved transformasjon av eksisterende arealformål /bebyggelse (fra næring til bolig eller kombinerte formål), ved fortetting (utbygging mellom eksisterende bygg) eller ved å ta i bruk areal som ikke tidligere har vært

utbyggingsområder. Fortetting og transformasjon av enkelte områder kan redusere behovet for nytt areal, og ut fra arbeidet med arealregnskapet og behovsvurderingene må slike løsninger vurderes.

Industri / næring

I samfunnsdelen er det en målsetting om at kommunen skal ha tilgjengelig næringsareal til aktører som ønsker å etablere seg med ny virksomhet. Dersom det skal legges ut nye areal for næring skal disse lokaliseres i tilknytning til tettsteder og grender, og nært etablert infrastruktur.

Bolig

I samfunnsdelen er det påpekt at arealdelen må ha areal for varierte boligtyper inkludert boligsosiale behov, i tettsteder og grender i kommunen. I planarbeidet skal det vurderes hvordan slik tilrettelegging kan skje. Boligbehov må vurderes opp mot en negativ befolkningsutvikling, men også en endring i befolkningssammensetning i alder og innbyggere med utenlandsk opprinnelse. At boliger blir brukt som fritidsboliger er også en problemstilling som må ses på, og alternative løsninger og insentiver må vurderes.

Tjenesteyting (skole, barnehage, helse velferd, gravplasser, kultur, mv.)

I kommunen trengs det flere tilrettelagte boliger for mennesker med ulike omsorgsbehov. Hvordan dette kan løses i ulike tettsteder og grender vil bli tema i arbeidet med arealdelen. Det må også vurderes om det skal settes av tilleggsareal for Sylte/Døving gravlund i Valldal.

Fritids- og turistformål

Fjord kommune er en turistkommune. Det er behov for forutsigbarhet for de som allerede driver næringsvirksomhet knyttet til turisme, og det er behov for fleksibilitet for å kunne videreutvikle turistrettet næring både i tettstedene, og om mulig/ønskelig langs vegnettet eller strandsonen. Lokalisering av bobilparkering er et konkret tema som må vurderes.

Fritids- og turistformål kan være aktuelt å bruke på anlegg med utleiehytter og andre typer overnattingsanlegg som drives i en kommersiell sammenheng, dvs. leies ut minst 9 måneder i året. Også hoteller, pensjonater, leirsteder, andre overnattingssteder, campingplasser, fornøylesparker og lignende faller inn under formålet. Det kan kombineres med formål fritidsbebyggelse (private hytter).

3.5 Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur (pbl § 11.7. 2.)

Havner

I flere tettsteder og grender er havneområdene attraktive områder for både opphold og utvikling. Arealene er også viktige for transport/logistikk og annen infrastruktur. Havneareal er en del av arbeidet med interkommunal plan for sjøareal og må ses i sammenheng med det planarbeidet. I arealdelen må det gjøres vurderinger og eventuelt prioriteringer mellom behovet for utbygging og behovet for attraktive byrom i tettstedene.

3.6 Grønnstruktur (pbl § 11.7. 3.)

Ved vurdering av utbyggingsområder i og rundt tettsteder må det også vurderes behov for grønnstruktur, blant annet som lavterskel friluftsliv. Det kan være å sikre sammenhengende natur- og grøntområder, korridorer ut i friluftsområder, eller friområder/parker/torg i tilknytning til boliger, skoler/barnehager og idrettsanlegg.

Behovet kan kartlegges gjennom barnetråkk i prioriterte tettsteder, og ut fra kartlegging av friluftsliv.

3.7 LNFR-områder; jord- og skogbruk, naturområder, friluftsområder og reindrift (pbl § 11.7. 5.)

For å synliggjøre ulike verdier i LNFR-områdene kan det konkretiseres hvilke formål som skal vektlegges på ulike områder, dvs. vise hvilke areal som har størst verdi for landbruk, for friluftsliv og for natur. Det kan

forenkle senere søknadsbehandling for nye tiltak i disse områdene. Det må også gjøres vurderinger landbruksdrift sett opp mot av vernehensyn, og hvordan det kan tilrettelegges for drift i verneområder.

Tilbakeføring fra byggeområde til LNFR må vurderes sett i lys av nye nasjonale føringer.

Landbruk inkl. beiteområder

Samfunnsdelen forutsetter at areal for matproduksjon med allerede dyrka, og framtidig dyrkbar mark skal sikres i størst mulig grad. Det er også nevnt behov for å kartlegge beiteområder for å synliggjøre eventuelle konflikter mellom verdiene for beitemark og annen utnyttelse.

Friluftsområder utenfor tettstedene – markaområder der friluftslivet prioriteres

Samfunnsdelen nevner lavterskel friluftsliv og kanalisering av ferdsel spesielt i verneområder som relevante tema å vurdere i arealdelen.

3.8 Bruk og vern av sjø og vassdrag, med tilhørende strandsone (pbl § 11.7. 6.)

Samfunnsdelen har mål om at sjøareal skal forvaltes på en bærekraftig måte. I arbeidet med arealdelen må det gjøres vurderinger av strandsonen, for å få en god balanse mellom utbygging, bruk og vern. Det er særskilte regler for 100-metersbelte langs sjø, med unntaksbestemmelser dersom det er gjort vurderinger i overordna plan. Problemstillinger knyttet til eldre naustbebyggelse med verneverdi som ønskes bevart, og som har behov for vedlikehold og oppgradering, med mulighet for vern gjennom, bruk må vurderes.

Sjøarealer og tema og problemstillinger knyttet til havner, farleder, akvakultur osv. inngår i pågående interkommunal arealplan. Denne og KPA planarbeid vil koordineres, spesielt må landområder i overgangsområdet mellom land og sjø sees i sammenheng med sjøarealplanen.

4 Føringer og forutsetninger

4.1 FNs bærekraftsmål

Fra Planstrategi s. 2, kap. 2.3

FN sine bærekraftsmål skal leggest til grunn for arbeidet. I dei nasjonale forventningane til kommunal og fylkeskommunal planlegging er signala klare:

- Bærekraftsmåla skal være det politiske hovudsporet for å ta tak i vår tids største utfordringar
- Fylkeskommunar og kommunar er nøkkelaktørar for å realisere FN sine bærekraftsmål i Norge.
- Bærekraftsmåla må bli ein del av samfunns- og arealplanlegginga, og dermed fylkeskommunane og kommunane si verksemd.

I samfunnsdelen er bærekraftsmålene utdypet og konkretisert ut fra Fjord kommunes egne målsettinger og prioriteringer for utvikling i kommunen. Prioriteringene kan også brukes i arbeidet med arealdelen.

FN har også lagt fram konvensjon om biologisk mangfold og den globale Kunming-Montreal rammeverket for naturmangfold (naturavtalen). Naturavtalen har som mål å stoppe og reversere tapet av natur og økosystem innen 2050. Gjennom globale mål for å bevare naturen, er det en global målsetting å oppnå bærekraftig forvaltning og bruk, og bekjempe årsakene til nedbygging og forringing av økosystem.

4.2 Statlige og regionale føringer

Det vil være en rekke nasjonale og regionale føringer for kommuneplanens arealdel. Her nevnes de mest sentrale, som igjen viser til andre overordna føringer. Når det kommer til utforming av selve arealdelen, må det tas en nærmere vurdering av nevnte og andre planer og mål, og hvordan disse skal anvendes og gi rammer for arealdelen i Fjord kommune.

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023–2027 er Regjeringens forventninger til regional og kommunal planlegging for å fremme en bærekraftig utvikling i hele landet. Her nevnes fem hovedpunkt: Samordning og samarbeid i planleggingen | Trygge og inkluderende lokalsamfunn | Velferd og bærekraftig verdiskaping | Klima, natur og miljø for framtida | Samfunnssikkerhet og beredskap, som alle både er tatt opp i samfunnsdelen, og dermed relevant for arealdelen for Fjord kommune.

Norge har 24 mål for miljøet, fastsatt av Klima- og miljødepartementet. Målene er fordelt på områdene naturmangfold, kulturminner og kulturmiljø, friluftsliv, forurensning, klima, og polarområdene, og forteller hva Norge ønsker å oppnå på hvert område og hva som er ønsket tilstand for miljøet i Norge. Alle kommuner forventes å følge opp målene i sin arealforvaltning, for å nå de statlige målene.

Regional planstrategi til Møre og Romsdal fylkeskommune 2025-2028 skal også legges til grunn for kommunalt planarbeid, og strategien har tre utviklingsmål, som tar opp i seg samme tematikk: Samarbeidsfylket | Miljøfylket | Inkluderings- og kompetansefylket | Verdiskapingsfylket.

4.3 Kommunale planer med relevans og føringer for kommuneplanens arealdel

Temaplaner og handlingsprogram for ulike sektorer og fagområder som gjelder for kommunens virksomhet kan gi føringer for kommuneplanens arealdel. Det må tas en gjennomgang av disse planene med en vurdering av eventuelle punkt som er relevant å innarbeide i kommuneplanens arealdel, som arealformål eller hensynssoner for å sikre areal til gitte funksjoner, eller som bestemmelser.

Relevante planer som kan nevnes er:

- Planstrategi 2020-2023, vedtatt i 2021
- Strategisk næringsplan, vedtatt i 2021
- Energi- og klimaplan 2021-2030, vedtatt i 2022
- Kulturmiljøplan 2021-2030, vedtatt i 2022
- Overordna beredskapsplan - revidert i 2023
- Plan for friluftslivets ferdselsårer, planlegging igangsett

Fleire planer omtalt på kommuneweb: <https://www.fjord.kommune.no/tenester/teknisk-plan-og-byggesak/planar-og-reglement/temaplanar/>

Interkommunal / kommunedelplan for sjøareal

Det er igangsatt planarbeid for felles sjøarealplan for Fjord, Stranda og Sykkylven kommuner (planID 202102). Planen blir laget som en kommunedelplan for hver av kommunene og planforslaget skal legges ut til offentlig ettersyn våren 2024.

I planarbeidet for arealdelen må de to planprosessene samordnes, og det vurderes om hele eller deler av kommunedelplanen for sjøareal skal innlemmes i arealdelen.

4.4 Føringer fra kommuneplanens samfunnsdel til arealdelen

Føringer fra samfunnsdelen til arealdelen kan oppsummeres til at kommunen skal utvikle det vekstkraftige - ta vare på det uerstattelige - motvirke det utenkelige.

Tema fra samfunnsdelen som handler om arealbruk, utredninger og bestemmelser er tatt inn i dette planprogrammet og må videreføres i det konkrete arbeidet med innspill og vurdering av ny og endret arealbruk, jf. kap. 3. Kommuneplanens samfunnsdel kan ses på kommunens hjemmesider her:

<https://www.fjord.kommune.no/politikk-administrasjon-og-innsyn/kommuneplan-samfunnsdel/>

4.5 Liabygda

Liabygda Vel har i desember 2023 sendt søknad til Statsforvalteren i Møre og Romsdal om at Liabygda skal bli en del av Fjord kommune, iht. inndelingslova § 8. Kommunestyret i Fjord kommune har i sak KS- 008/24

vedtatt at «Fjord kommune stiller seg positiv til ei grensejustering der Liabygda vert ein del av Fjord kommune.».

Statsforvalteren forbereder en sak for Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) som skal ta stilling til saken. Avhengig av framdrift og konklusjon, kan dette påvirke planarbeidet for arealdelen i Fjord kommune.

5 Kunnskapsgrunnlag for planarbeidet, inkl. behovsanalyse

5.1 Status og utviklingstrekk – behovsanalyse

I arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel er det laget et eget dokument kalt «Kunnskapsgrunnlag Kommuneplanen sin samfunnsdel 2021 – 2037». Her beskrives status og utviklingstrekk for kommunen, med blant annet beskrivelser av befolkningsutvikling, bolig- og arbeidsmarked.

Som del av planarbeidet må det lages en behovsanalyse for arealbruk, dvs. gjøres vurderinger av reelle behov for arealer til ulike formål. Kunnskap om gjeldende arealbrukssituasjon, resterende planreserve, kunnskap om demografisk utvikling og naturfare, må legges til grunn for vurdering av framtidige arealbehov.

Metoden kan være å bruke oppdaterte befolkningsanalyser og sammenstille dette med et arealregnskap, jf. kap. 5.4. Disse analysene sammenstilt vil være kunnskapsgrunnlaget for å avsette ny/endret arealbruk til ulike utbyggingsformål; reelt og sannsynlig behov for areal til sentrumsformål (kombinert bolig, handel, kontor, mm), rent boligformål, næringsformål (industri; land og sjø) og ev. andre relevante utbyggingsformål. Ut fra målsetting om å utvikle grendene, legge til rette for fortetting av eksisterende byggeområder og redusere spredt utbygging, må det prioriteres å lage behovsanalyser for tettstedene.

5.2 Gjennomgang av gjeldende arealplaner

En vesentlig oppgave i planarbeidet med KPA er å vurdere utbyggingsareal i vedtatte arealplaner; KPA, kommunedelplaner (KDP) og reguleringsplaner. Det må gjøres en vurdering av om arealformål er i tråd med oppdaterte nasjonale rammer og lovverk. Det må særlig gjøres en vurdering av om det er areal for utbygging som skal tilbakeføres til LNFR-formål.

Kommuneplanens arealdel KPA for Norddal og Stordal

Fra saksframlegg Ny arealplan for Fjord kommune - Kommuneplanen sin arealdel 2025-2037, sak i Kommunestyret 010/24, 8.2.2024.

Kommuneplanen sin arealdel består i dag av mange forskjellige delar frå forskjellige tidsperiodar, og behovet for oppdatert arealdel har vore tilstades sidan lenge før kommunesamanslåinga.

Bestillinga frå planstrategi, økonomiplan og samfunnsdel er tydeleg. Kommuneplanen sin arealdel (KPA) for Fjord kommune består i dag av 2 kommuneplanens arealdeler (Stordal og Norddal kommunar) og 10 kommunedelplanar. Det må gjerast ei komplett rullering av arealplan for heile kommunen og det må gjerast grundige vurderingar som tek høgde og legg til rette for Fjord kommune si framtidige utvikling.

Ved revidering av kommuneplanens arealdel nå, skal det tas stilling til om heler eller deler av disse planene fortsatt skal gjelde.

Norddal

[Overordna plan Norddal \(PDF, 8 MB\)](#)

[Arealplanen, godkjente føresegner \(PDF, 3 MB\)](#)

[Arealplanen, planomtale \(PDF, 6 MB\)](#)

[Delplan Eidsdal \(PDF, 4 MB\)](#)

[Delplan Fjørå \(PDF, 2 MB\)](#)

[Delplan Linge \(PDF, 3 MB\)](#)

[Delplan Norddal \(PDF, 4 MB\)](#)

[Delplan Tafjord \(PDF, 3 MB\)](#)

[Delplan Valldal \(PDF, 3 MB\)](#)

[Føresegner for campingplassar \(PDF, 94 kB\)](#)

[Rettleingshefte campingplassar \(PDF, 2 MB\)](#)

Stordal

[Arealplan Stordal \(PDF, 643 kB\)](#)

[Bestemmelsar til arealdel Stordal \(PDF, 120 kB\)](#)

[Kommunedelplan for Nørdalen 2019-2029 \(PDF, 6 MB\)](#)

[Planomtale Nørdalen \(PDF, 5 MB\)](#)

[Kommunedelplan for Nørdalen - føresegner \(PDF, 937 kB\)](#)

[Kommunedelplan Utmark I-II-III !\[\]\(f9f168a9979beed8b01f8750d577d508_img.jpg\)](#)

[Reguleringsføresegner til Arealdelen I og delplan Utmark I-II-III !\[\]\(111c5272ee3f91361f0d2e3665dd6ad0_img.jpg\)](#)

[Kart - Kommunedelplan Utmark I - Vidhammer !\[\]\(6befd466863f06afb75445d91429f055_img.jpg\)](#)

[Kart - Kommunedelplan Utmark II - Overøye og Langsætrane er overstyrt av
Kommunedelplan for Nørdalen 2019-2029 !\[\]\(13163d77073735089069a7603de98433_img.jpg\)](#)

[Kart - Kommunedelplan Utmark III - Rødset og Ekre !\[\]\(2cf6801d0ea3db56ed897b0c35d9ff86_img.jpg\)](#)

Utklipp av oversikt fra kommuneweb: <https://www.fjord.kommune.no/tenester/teknisk-plan-og-byggesak/planar-og-reglement/kommuneplan/arealplan/>

Gjennomgang av eldre reguleringsplaner

Alle gjeldende reguleringsplaner i Fjord kommune må vurderes. Gjennomgangen vil avdekke om det er behov for å oppheve noen av de gamle planene. Det kan være aktuelt å oppheve planer der utbygging er gjennomført, eller som er i strid med ny overordnet plan, eller som anses å være utdaterte eller uaktuelle, eller som i noen tilfeller er overlappet og delvis erstattet av nyere planer. Planbestemmelser for eldre planer kan være utdatert og mangelfull ut fra dagens lover, regelverk og ny kunnskap.

Der eldre planer oppheves vil kommuneplanen bli gjeldende plan for de aktuelle områdene.

5.3 Arealregnskap og arealreserve

Nasjonale myndigheter anbefaler nå at kommunene utarbeider et arealregnskap som kunnskapsgrunnlag i kommuneplanarbeidet. Arealregnskap er et verktøy som er nyttig for å skaffe kunnskap om og gjøre vurderinger av eksisterende arealbruk og arealressurser, utbyggingspotensial og behov for areal til andre eller nye funksjoner. Det vil også være viktig ved vurdering av innspill til ny og endret arealbruk som kommer inn i løpet av planprosessen, og få en helhetlig oversikt.

Møre og Romsdal har laget et verktøy som viser detaljert arealregnskap både for fylket og for kommunene i fylket, i 2023, og dette kan være et utgangspunkt. [Arealregnskap i Møre og Romsdal \(arcgis.com\)](https://arcgis.com)

På Regjeringens nettsider kan vi lese: *Arealregnskapet kan også brukes til å framheve kvalitetene på arealene som vurderes eller foreslås omdisponert til utbyggingsformål, og bidra til økt bevissthet om konsekvensene av arealendringer. Man kan kartlegge og føre arealregnskap over for eksempel særlig karbonrike myrområder, viktige friluftsområder, naturtyper, skog, blågrønn struktur eller sammenhengende jordbruksarealer. Dette gir kommunen et bedre kunnskapsgrunnlag for å gjøre alternativvurderinger for omdisponering for å unngå tap og nedbygging av særlig verdifulle arealer. ...*

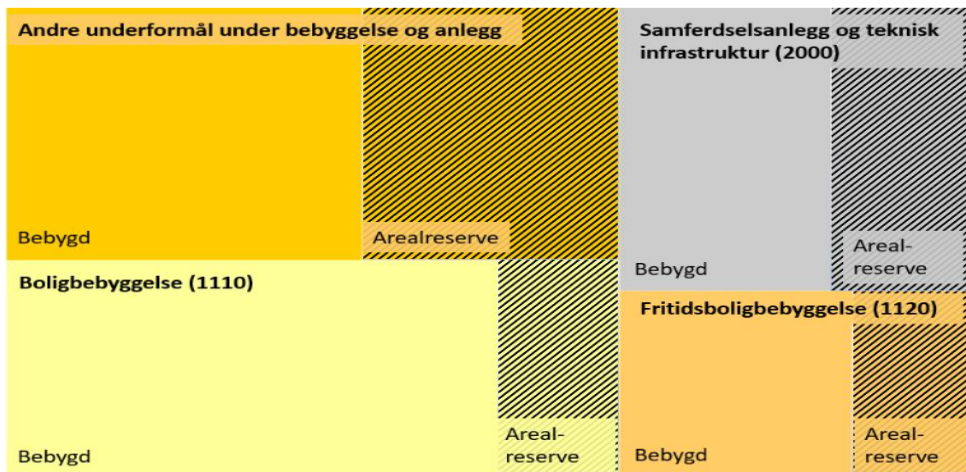
... Sammenstilt med befolkningsprognoser kan arealregnskapet bidra i vurderingene rundt det reelle behovet for endringer i arealdelen ved rullering. ...

... Aktiv bruk av arealregnskapet i dialog med folkevalgte og andre interessenter, kan bidra til en felles situasjonsforståelse. Dette kan igjen skape oppslutning om nødvendige grep for å legge til rette for en bærekraftig arealbruk. ...

... Fire suksessfaktorer for å skape god dialog og berede grunnen for informerte vedtak – arealregnskapet må; erfares som relevant - erfares som troverdig - være forståelig - være synlig.

Kommunal- og distriktsdepartementet jobber med en veileder om arealregnskap:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/arealregnskap-i-kommuneplan/id3017913/?ch=1>

Figur 3. Eksempel på diagram for å synliggjøre omfang av hvert utbyggingsformål i kommuneplanen med arealreserven skravert.

Kilde: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/arealregnskap-i-kommuneplan/id3017913/?ch=1>

5.4 Registrering av barnetråkk (og Folketråkk)

Ved oppstart av planarbeidet har barnerepresentanten i kommunen foreslått at metoden Barnetråkk brukes for å registrere arealer, stier og veger som barn og unge bruker. I tillegg til at dette vil være viktig informasjon og del av kunnskapsgrunnlaget for å lage en god arealdel, er det en metode for å få barn og unge med i planarbeidet.

Folketråkk er også en metode som involverer større deler av befolkningen.

Både barnetråkk og Folketråkk er etablert som digitale verktøy, som er forholdsvis enkel å ta i bruk for eksempel som del av undervisning i skolene, eller ved dagtilbud ved helse- og velferdssenter.

<https://www.barnetrakk.no/> <https://doga.no/verktoy/medvirkning/mer-om-folketrakk/>

6 Utredningsprogram

6.1 Ulike utredninger og grensesnitt mellom utredninger

Plan- og bygningsloven krever at alle arealplaner etter loven skal beskrive virkninger av planen for miljø og samfunn, og det gjelder også for kommuneplanens arealdel.

Virkninger og påvirkning kan skje 'begge veier'. Det kan være ytre forhold som naturfare (f.eks. rasfare) som påvirker arealbruk (f.eks. boliger). På den andre siden kan det være at ny arealbruk (f.eks. industri) påvirker omgivelsene (f.eks. naturmangfold).

Utredning av delområder og samlet vurdering

Det skal beskrives virkninger både av de enkelte utbyggingsområdene, hver for seg, og av de samlede arealbruksendringene i arealdelen. Vurderingene skal holdes på et overordnet nivå der langsiktighet og helhet står sentralt, samtidig som ny arealbruk på enkeltområder må vurderes tilstrekkelig til å kunne ta stilling til gjennomførbarhet og virkninger av en endret arealbruk.

Virkninger og konsekvenser vurderes for en rekke tema, og det brukes ulike metoder for utredning og vurdering av konsekvenser. Det skal være fokus på strategiske problemstillinger og temaer, som har

relevans for de beslutninger som skal tas. Spørsmålene om framtidig utbygging eller ikke, samt hvilket arealformål områdene skal ha og konsekvensen av valgte formål, er sentrale.

Grensesnitt mellom konsekvensutredning (KU) og ROS-analyse

Planprogrammet drar opp et grensesnitt mellom konsekvensutredning (KU) og ROS-analyse. Hovedprinsippet er at KU benyttes for tema som har en miljø- og samfunnsmessig verdi og en sårbarhet i seg selv, og som er sårbar ved en eventuell endring av eller ny arealbruk (eksempelvis naturmangfold og kulturmiljø).

ROS-analyse benyttes for tema som representerer en spesiell risiko for samfunnssikkerhet, enten ved at temaet i seg selv utgjør en risiko, eller ved at ny/endret arealbruk kan gi endret risiko eller at risikoen kan påvirke tiltak/funksjoner som kommer som følge av ny/endret arealbruk (f.eks. skred og flom).

Et viktig grep for å unngå negative miljøeffekter, er å vurdere arealdisponeringa etter tiltakshiarkiet, dvs. at hovedprioriteringen er å unngå skadevirkninger, deretter avgrense, restaurere eller kompensere.

Nasjonal veileder for konsekvensutredning for kommuneplanens arealdel nevner oppsummerer metode for vurdering av virkninger og konsekvenser slik:

- Verdier; viktige miljø- og samfunnsverdier i de foreslåtte utbyggingsområdene
- Påvirkning; virkningene arealbruken kan få for verdiene i et område
- Avbøtende tiltak; hva som kan gjøres for å avbøte negative virkninger
- Sjekkspørsmål: «hva må vi vite for å kunne ta stilling til forslag til ny eller endret arealbruk?»

Kilde: Veileder – Konsekvensutredninger – Kommuneplanens arealdel:

<https://www.regjeringen.no/contentassets/620abe41d28a4c3eb3b08727d67c732e/t-1493.pdf>

6.2 Konsekvensutredning (KU)

Den grønne tabellen under viser de temaene som er vurdert å være relevant å utrede i forhold til virkninger for miljø og samfunn, positive og negative virkninger, direkte og indirekte, midlertidige, varige, kortsiktige og langsiktige virkninger.

Omfang av utredning og metode kan variere for vurdering av enkeltområder / arealinnspill, og for den samlede arealbruken for hele eller en større del av kommunen. Presisering av utredningsomfang og egnet metode må vurderes og ev. beskrives nærmere før fastsetting av planprogrammet.

Metode angitt i tabellen er best egnet til vurdering av enkeltområder (arealinnspill) om ny arealbruk.

Tema	Innhold	Kunnskapsgrunnlag Metode for utredning
Konsekvensutredning		
<i>Eksempel på kunnskapsgrunnlag nevnes, men er ikke uttømmende. Prosessen må avklare om det må innhentes nytt/suppleres. Eksempler på anerkjente metode/prinsipper for utredning, f.eks. M-1941 el. Håndbok V712 Konsekvens-analyser (SVV) el. annen kjent fagmetode. Prosessen må avklare egnet metode for tema og delområder.</i> <i>Aktuelle lenker: https://miljoatlas.miljodirektoratet.no/KlientFull.htm og https://atlas.nve.no/Html5Viewer/index.html?viewer=nveatlas# og andre tilgjengelige nettsteder / kilder.</i>		
Naturmangfold	Nye utbyggingsområder vil påvirke naturmangfold. Flere registreringer er 'utgått på dato', og basert på andre metoder og forutsetninger enn det som gjelder i dag. Utbygging kan påvirke biologisk, landskapsmessig og geologisk mangfold.	Benytte kjent digitalt kunnskapsgrunnlag /databaser. Vurdere kartleggingsbehov for områder aktuell for ny arealbruk. NIN-kartlegging på relevante områder, ev. sikre at kartlegging blir gjort før området 'frigis' for utbygging.
Landskap, inkl. strandsone	Deler av verdensarvområdet for fjord-landskapet/ Geirangerfjorden ligger i kommunen. Det er flere landskaps-vernområder og seterlandskap i drift som er verdifulle kulturmiljø.	Registreringer i verdensarvområdet og annen kjent info, eks. https://miljoatlas.miljodirektoratet.no/KlientFull.htm

	Ny utbygging vil endre landskapets visuelle karakter. Både landskapsbildet og tilgjengelighet til strandsonen kan bli påvirket av utbygging/endret arealbruk.	Prinsipper fra metode og kriteriesett fra M-1941 el. Håndbok V712 Konsekvens-analyser (SVV) benyttes så langt det er hensiktsmessig på dette plannivå.
Kulturmiljø inkl. verdensarv	Deler av verdensarvområdet for fjordlandskapet/Geirangerfjorden ligger i kommunen. Det er flere landskapsvernområder og seterlandskap i drift som er verdifulle kulturmiljø. I tettstedene og i strandsonen er det også verdifull og verneverdig bebyggelse som vil bli påvirket av ny utbygging.	Registreringer i verdensarvområdet og annen kjent info, eks. https://miljoatlas.miljodirektoratet.no/KlientFull.htm Prinsipper fra metode og kriteriesett fra M-1941 inkl. verdensarv/KUVA el. Håndbok V712 Konsekvensanalyser (SVV) benyttes så langt det er hensiktsmessig på dette plannivå.
Friluftsliv og nærmiljø	Kommunen har som målsetting å være et sosialt, bærekraftig samfunn preget av tillit, trygghet, og tilhørighet, med gode nærmiljø, som skal legge til rette for god helse og sosial utjevning av ulikhet og hindre utenforskap. Innbyggerinnspill peker på behov for møteplasser, kommunikasjon mellom bygdene og tilgjengelighet/tilrettelegging for bruk av naturen.	Benytte kjent info, eks. https://miljoatlas.miljodirektoratet.no/KlientFull.htm <i>Utføre Barnetråkk / Folketråkk på prioriterte steder, ved utbygging nært uteareal, skoler/barnehager og idrettsanlegg.</i> Prinsipper fra metode og kriteriesett fra M-1941, el. Håndbok V712 Konsekvens-analyser (SVV) benyttes så langt det er hensiktsmessig på dette plannivå.
Landbruk og jordvern, inkl. beiteområder	Fra samfunnsdelen: kartlegge beiteområde for å synleggjere mogleg konflikt mellom bruk og utnytting	Benytte kjent og tilgjengelig kartlegging av jordverdi, egnethet osv. eks. https://miljoatlas.miljodirektoratet.no/KlientFull.htm Prinsipper fra metode og kriteriesett fra M-1941 el. Håndbok V712 Konsekvens-analyser (SVV) benyttes så langt det er hensiktsmessig på dette plannivå.

6.3 Risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse)

Fjord kommune har vedtatt en helhetlig ROS-analyse, 7.5.2020, og en overordna beredskapsplan, mars 2023. Relevante hendelser og tiltak herfra skal innarbeides i ROS-analyse for kommuneplanens arealdel. Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap har egen veileder ‘Samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging – Metode for risiko- og sårbarhetsanalyse i arealplanleggingen’. Her det i vedlegg 5 gitt en sjekkliste som kan brukes som støtte ved utarbeidelse av analysen.

<https://www.dsbinfo.no/DSBno/2017/tema/samfunnssikkerhet-i-kommunens-arealplanlegging-metode-for-risiko-og-saarbarhetsanalyse/?page=1>

Den blå tabellen viser de temaene som er vurdert å være relevant å vurdere i forhold til risiko og samfunnets sårbarhet i forhold til de ulike risikomomentene.

Tema	Innhold	Kunnskapsgrunnlag
ROS-analyse		Metode for utredning
Naturfarer: (til utredning: https://atlas.nve.no/Html5Viewer/index.html?viewer=nveatlas#)		
Kvikkleireskred	Store deler av eksisterende bebyggelse og byggbare områder ligger under marin grense med fare for sensitiv leire/kvikkleire i grunnen. Ny/endret arealbruk og anleggsvirksomhet kan påvirke område-stabilitet utover enkeltområder. (Aktsomhetsområde kan reduseres basert på kunnskap om lokale forhold (grunt til fjell eller fjell	Aktsomhetskart Kvikkleireskred (NVE, nytt kart april 2024) Benytte kjent og tilgjengelig kunnskap. Prosedyre i NVE Kvikkleireveileder med steg 1-3

	i dagen, tidligere konkrete vurderinger eller eventuelle mer detaljerte terrengvurderinger.)	Avgrense reelle fareområder med dokumentasjon på lokale forhold, tidligere vurdering av geolog eller dokumentasjon på berg i dagen eller grunt til berg. Vurdere behov for grunnundersøkelser for nevnte dokumentasjon på enkelte områder. Mer informasjon tilgjengelig på nve.no.
Skredfare i bratt terreng; - Snøskred - Steinsprang - Jord- og flomskred	Kommunen har naturgitte forhold med høye fjell og bratte fjellsider og ller som gjør at bebyggelsen nedenfor er utsatt for ulike typer ras. Aksomhetsområder er kjent, men det er bare i begrenset grad gjort avgrensning av reelle fareområder.	<i>Kjent kunnskap fra NVE Atlas og aktsomhetskart</i> Vurdere om prosedyre i NVEs veiledning er relevant for arealdelen/på enkelte områder. Eventuell farekartlegging /avgrensning av reelt fareområde på enkelte områder.
Flom og erosjon	Eksisterende og ny bebyggelse langs vassdrag kan være flomutsatt, og klimaendringer kan gi erosjon som øker fare for skader på bygg.	<i>Kjent kunnskap fra NVE Atlas. Aktsomhetskart flomfare.</i> Vurdere om prosedyre i NVEs veiledning er relevant for arealdelen/på enkelte områder. Eventuell farekartlegging /avgrensning av reelt fareområde på enkelte områder.
Flodbølge som sekundær virkning av fjellskred	Ved fjellskred ut i fjorden kan det oppstå flodbølge. Hendelse og påvirkning på <u>eksisterende</u> og <u>ny</u> arealbruk må vurderes.	<i>Faresone kart for 2 objekt for Fjord kommune, og aktsomhetsområde vist i NVE Atlas.</i> Vurder eventuell ny utbygging etter unntaksregelen i byggt teknisk forskrift (TEK17) § 7-4 i dialog med NVE som ansvarlig myndighet.
Havnivåstigning inkl. stormflo	Framtidig havnivåstigning gjør at stormflo og bølger vil komme lenger inn på land enn i dag. Ny/endret arealbruk kan bli påvirket av dette.	<i>Kjent kunnskap fra NVE Atlas.</i> Verbal vurdering i samarbeid med Statsforvalteren som ansvarlig myndighet.
Skog- og lyngbrann	Endringer i klima med lengre tørre perioder kan øke faren for skog- og lyngbranner. Ny /endret arealbruk i eller i grensen til skog- og lyngheier kan øke fare for skade på omgivelsene og på bygg og anlegg.	<i>Kjent kunnskap basert på erfaring og tidligere hendelser.</i> Kommunens overordna ROS- og beredskapsplaner. Verbal vurdering i samarbeid med kommunens beredskapsansvarlig.
Farer i omgivelsene og miljøfarer/miljøskader		
Klimagassutslipp / klimapåvirkning, i eksisterende og nye byggeområder	Endret arealbruk og utbygging kan påvirke/omhandle massehåndtering, materialbruk, avfallshåndtering, plassering, stedstilpasning, etablering av naturbaserte løsninger for overvannshåndtering, valg av energiløsninger. Fra samfunnsdelen: <i>Vurdere behovet for klimasikring i eksisterende område</i>	<i>Tilgjengelig info om arealtype, utslipp fra ulike virksomheter, osv.</i> Overordna verbal vurdering av om endret arealbruk påvirker og endrer klimagass-utslipp (eks. CO2-utslipp ved utbygging av myr, utslipp fra transport pga. lengre veg/mer trafikk)
Støy	Støy er et folkehelseproblem. Endret arealbruk og utbygging kan påvirke støy nivå i omgivelsene må utredes. Fra samfunnsdelen: <i>Vurdere trafikkstøy på utsatte områder</i>	Eksisterende støyberegninger. Ved støyende tiltak, lage støysonkart.
Samfunnsviktige objekter og virksomheter		
Sosial infrastruktur	Påvirkning på skoler, helseinstitusjoner, idrett/kulturanlegg og andre møteplasser.	Kommunens overordna ROS- og beredskapsplaner. Verbal vurdering i samarbeid med kommunens beredskapsansvarlig.
Teknisk infrastruktur	Påvirkning på vann og avløp, tele/nettkommunikasjon ...	Kommunens overordna ROS- og beredskapsplaner. Verbal vurdering i samarbeid med kommunens beredskapsansvarlig.

Trafikksikkerhet	Påvirkning på vegsystemet, med endret/økt trafikk, annen type trafikk/andre kjøretøy, Trafikkavvikling og trafikksikkerhet for alle trafikantgrupper (bil, sykkel, gange) og påvirkning på barn og unges skoleveg.	Benytte kjent kunnskap fra norsk vegdatabank og SVV. https://nvdb.atlas.vegvesen.no/ Verbal vurdering i samarbeid med trafikkfaglig kompetanse, barnerepresentant og folkehelsekoordinator.
------------------	--	--

6.4 Andre tema

Det er også andre tema som det må tas hensyn til, og som må beskrives på et overordna nivå i planbeskrivelsen. Ut fra kommunens egne prioriteringer, og kjente hovedproblemstillinger i dette planarbeidet er det gjort en vurdering av at tema i tabellene er mest relevant.

Tema som folkehelse, vann- og mineralressurser, vassdrag, vannmiljø, storulykker, luftforurensning og forurensning i grunnen er tema der det er vurdert at det ikke er riktig å prioritere å bruke ressurser på full KU eller ROS i arealdelen. Transport er også et tema som må beskrives både helhetlig, og knyttet til enkeltområder med ny arealbruk. Det er relevant ift. transportbehov og avstand til daglige gjøremål for å redusere behov for å bruke bil i hverdagen, ev. tungtransport til/fra nye næringsareal, og transport er knyttet til klima- og miljøpåvirkning på flere måter. Også sjøtransport med havner og farleder må vurderes, og utredes dersom de blir berørt av ny arealbruk. I løpet av planarbeidet og for enkelte delområder kan behovet endre seg.

6.5 Flere alternativ for enkelte områder

Når innspill til ny/endret arealbruk er kommet inn, kan det bli aktuelt å vurdere flere alternativer til arealbruk og hensynssoner i enkelte områder. Dette kan belyses i det endelige planprogrammet, eller mer sannsynlig, at det legges fram til høring av forslag til ny arealdel.

Veileder om konsekvensutredning av kommuneplanens arealdel sier det slik: *Utredning av alternativer bør stå sentralt i kommuneplanens arealdel. Med «alternativer» menes her både alternative løsninger for overordnet utbyggingsmønster og alternative konkrete utbyggingsforslag. I tråd med dette bør utredninger fokusere på hvordan viktige miljø- og samfunnshensyn påvirkes av alternative strategiske valg.*

7 Kommunikasjon, involvering og medvirkning

Arbeid med planprogrammet er første fase i planarbeidet for å lage ny kommuneplanens arealdel KPA. I oppstartsvarselet er det oppfordret til å sende innspill om endringer i arealbruk på konkrete steder.

- **Planprogram ('planen for planen') høring;** Sende innspill ved høring og offentlig ettersyn av planprogrammet (april/mai 2024)
 - innspill til innhold i planprogrammet og forslag til analyser og utredninger (kunnskapsgrunnlag)
 - innspill til ny og endret arealbruk i Fjord kommune
- **Kommuneplanens arealdel (planforslag) høring;** Sende innspill ved høring og offentlig ettersyn av planforslaget for arealdelen (vinter/vår 2025)
 - innspill til arealbruk som kommunen foreslår
 - innspill til juridiske plandokument

Prinsipper for medvirkning som ble brukt i planprosessen for kommuneplanens samfunnsdel og beskrevet i planstrategien, vil også gjelde for arealdelen.

Fra Planstrategi 2021 s. 16, kap. 6.7

Planen skal gjennomførast med så brei medverknad som mogleg, både internt i organisasjonen og i samfunnet. Det skal vere eit særskilt fokus/plan for korleis vi på ein god måte skal sikre involvering av barn

og unge i arbeidet. Ungdomsrådet er ein ressurs i dette, samstundes som det kan vere aktuelt å involvere barn og unge i samarbeid med skulane. Det er også fleire andre grupper ein må søkje å få innspel frå i planprosessen: Innbyggjarar i ulike livsfasar og livssituasjonar, lag og organisasjonar, næringsliv, utflytta ungdom i utdanning eller tidleg arbeidsliv og sjølvstyre kommunen sine egne råd og utval. ...

Lovpålagt medvirkning	Digital medvirkning	Fysisk medvirkning	Medvirkning fra sektormyndigheter
• Høring og offentlig ettersyn av forslag til <u>planprogram</u> • Høring og offentlig ettersyn av <u>planforslag til arealdelen</u> • PBL §5.1. sikre medvirkning fra grupper som trenger spesiell tilrettelegging	• Arealinnspill, jf. kap. 1 og kap. 8 • Ev. barnetråkk i tettsteder/nær skole/idrett mv..	• Informasjonsmøter i bygdelag • Temamøter med relevante aktører, grunneiere, organisasjoner mv. • Møter med representanter for barn&unge	• Planforum (ved utarbeidelse av planprogram 13.3., ved høring av planprogram, + møter i arbeid med planforslag til og høring av arealdelen) • Tema- og dialogmøter med relevante myndigheter

Figur 4. Involvering og metoder for medvirkning med ulike parter i planprosessen for kommuneplanens arealdel.

7.1 Tidligere medvirkning i forbindelse med kommuneplanarbeidet

I arbeidet med samfunnsdelen var det bred medvirkning med spørreundersøkelser, innbyggerundersøkelser, workshops og informasjonsmøter. Her deltok både for politikere og befolkning. Planarbeidet pågikk fra oppstart i 2020 til vedtak 10.2.2022. Info om disse medvirkningsprosessene ligger på Fjord kommunes nettsider.

<https://www.fjord.kommune.no/politikk-administrasjon-og-innsyn/kommuneplan-samfunnsdel/prosessen/>

8 Arealinnspill -

8.1 Krav til arealinnspill

Som nevnt i kapittel 1.1 inviterte kommunen alle innbyggere, virksomheter og organisasjoner til å komme med innspill til ny / endret arealbruk på konkrete steder/ eiendommer/ tomter. Det var laget en digital løsning med link til et skjema for utfylling av relevant info.

Informasjon om følgende punkter er svært viktig for at kommunen skal kunne ta stilling til om forslaget til endring er gjennomførbart, og om det er i tråd med aktuelle føringer som er satt for planarbeidet totalt sett.

- Eiendomsopplysninger / beliggenhet
- Hva området brukes til i dag? (bebyggelse? skog? landbruk? friområde? annet?)
- Planstatus i arealdelen, i kommunedelplan, i reguleringsplan (plan-ID)?
- Størrelse på området og avstand til hovedveg, tettsted, andre viktige funksjoner for ny arealbruk?
- Ønsket framtidig arealbruk / arealformål; begrunnelse?
- Hvilke mål/stretegier i kommuneplanens samfunnsdel kan ny arealbruk oppfylle?
- Hvilke bærekraftsmål er relevant, og hvordan oppfyller arealinnspillet bærekraftsmålene?

- Hvilke virkninger for miljø og samfunn kan ny /endret arealbruk ha og kan det forventes konflikt (med hva?)

8.2 Vurdering av innsendte arealinnspill

Alle innspill er offentlige dokument som blir offentlig tilgjengelige i kommunens arkivsystem. Det blir ikke sendt skriftlige svar til alle som sender innspill. Alle innspill fra hver fase oppsummeres og kommenteres, og følger saken fram til sluttbehandling og endelig vedtak av ny kommuneplanens arealdel.

Innspill til ny og/eller endret arealbruk, blir vurdert samlet og helhetlig, ut fra gitte kriterier, samfunnsnytt og overordna føringer. Endringer blir innarbeidet i plankart og planbestemmelser til arealdelen dersom kommunen ut fra en helhetlig vurdering finner ut at det er riktig arealbruk. Vurdering av innspillene vil kunne leses i dokumentet som oppsummerer alle innspillene. Her vil det også komme fram hvorfor enkelte innspill ikke er tatt inn i planforslaget. Til syvende og sist er det politikerne i sluttbehandling av arealdelen som avgjør arealbruken for de enkelte områdene i kommunen.

Kilder (ikke uttømmende liste)

Plan- og bygningsloven

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-06-27-71>

Nasjonale føringer og veiledere relevant for kommuneplanens arealdel:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nasjonale-forventninger-til-regional-og-kommunal-planlegging-20232027/id2985764/?ch=1#id0011>

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/kommuneplanens-arealdel/id2904677/>

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/konsekvensutredning-av-arealdelen/id699310/>

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/arealregnskap-i-kommuneplan/id3017913/>

<https://www.dsbinform.no/DSBno/2017/tema/samfunnssikkerhet-i-kommunens-arealplanlegging-metode-for-risiko-og-saarbarhetsanalyse/?page=58>

<https://www.miljodirektoratet.no/konsekvensutredninger>

<https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/overvaking-arealplanlegging/arealplanlegging/konsekvensutredninger/metode-for-utredning/verdensarv/>

Regionale føringer og kunnskapsgrunnlag

<https://mrfylke.no/tenester/planar-planlegging-og-okonomi/regional-planlegging/regional-planstrategi/>

[Arealregnskap i Møre og Romsdal \(arcgis.com\)](https://mrfylke.no/tenester/planar-planlegging-og-okonomi/regional-planlegging/regional-planstrategi/)

<https://mrfylke.no/tenester/miljo-og-klima/klima-og-miljoleiing/arealregnskap/>

<https://miljostatus.miljodirektoratet.no/miljomal/miljomaal/>

Fjord kommune, overordna planer og arealplaner:

<https://www.fjord.kommune.no/politikk-administrasjon-og-innsyn/kommuneplan-samfunnsdel/>

<https://www.fjord.kommune.no/tenester/teknisk-plan-og-byggesak/planar-og-reglement/kommuneplan/arealplan/>